

Protokol o hodnocení kvalifikační práce

**Název diplomové práce: AUTORSKÁ ILUSTROVANÁ NON-FICTION KNIHA
(DIDAKTICKÁ)**

Práci předložil student: BcA. Martin KELBL

Studijní obor a specializace: Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace

Posudek oponenta práce

Práci hodnotil: Mgr. Jakub Sedláček

1. Cíl práce

Zde posuzovatel uvede, zda byl splněn deklarovaný cíl práce a to: a) formálně (bylo vytvořeno to, co bylo slíbeno), b) fakticky (kvalita výstupu odpovídá obvyklým požadavkům kladeným na posuzovaný typ kvalifikační práce). Své závěry posuzovatel rozvede a zdůvodní níže.

Diplomová práce, kterou předložil Martin (Marto) Kelbl, představuje promyšlenou, vizuálně citlivě připravenou knižní publikaci, jejíž základní půdorys tvoří provázání textových a ilustrovaných pasáží. Výsledná fyzická podoba knihy je natolik precizně a vkusně zpracována, a to po stránce redakční, výtvarné, grafické i polygrafické, že snese srovnání s nabídkou dobrých či artových knihkupectví. V leccčems současnou produkci dokonce převyšuje. Je znát, že bytostná blízkost tématu – příběhy lidí, kteří se rozhodli změnit své pohlaví, aby mohli „žít spokojený život“ – dala diplomantovi silnou motivaci, chuť pátrat v historii, ujasňovat si vlastní východiska a postavení i hledat co nejjednodušší výtvarné řešení. V teoretické části autor sám připouští, že práce na diplomovém úkolu pro něj měla terapeutický efekt. Toto zaujetí tématem i osvobodivá,

radostná tvůrčí energie jsou ostatně na výsledné publikaci znát; sytí ji upřímností, která odlišuje poctivé knihy od špatných. Není pochyb o tom, že ve formálním i faktickém ohledu diplomant splnil, co si předsevzal. Niterná blízkost zpracovávaného tématu bývá zpravidla autorovi dobrým vodítkem, současně však může vést k přehlédnutí možných problémů, o nichž pojednám níže.

2. Stručný komentář hodnotitele

V stručném komentáři hodnotitel posoudí a vyzdvihne přínos práce pro daný obor, silné a slabé stránky práce. Vyjádří se ke tématu práce, jeho aktuálnosti, přiléhavosti k osobnosti diplomanta, rozvinutí a vytěžení jeho potenciálu. Rozebere a posoudí technické a technologické zpracování, popřípadě další kvality, které se vztahují ke formě díla. Nabídne jejich zasazení do širšího kontextu oboru a v tomto rámci posoudí míru úspěšnosti autora. Stručný komentář hodnotitele slouží k ujasnění důvodů, které hodnotitele vedou ke stanovení výsledné známky.

Téma transgenderu a hledání uspokojivých životních řešení pro lidi, kteří se částečně či zcela neztotožňují s pohlavím, s nímž se narodili, nepatří ve světové knižní produkci k výlučným látkám. Naopak se zdá, že představuje silný trend v zahraničních nakladatelských plánech, a to zvláště v oblasti literatury pro děti a mládež, stejnou měrou na poli beletrie, komiksu i naučných (non-fiction) knih. V českém prostředí však dosud představuje terén, kde je co objevovat.

V tomto smyslu je třeba vyzdvihnout diplomantovu chuť pustit se do díla, jež bude invenční a které by mohlo mít i jistý společenský a terapeutický přesah. Kelbl vypráví příběhy lidí „ze spektra všech pohlaví“ od paleolitu až po současnost, přičemž každou kapitolu organizuje podle jednotného vizuálně-narativního klíče. Od velkého portrétního „otvíráku“, jenž působí až „magazínově“, postupuje k detailnějším, figurativním záběrům svých hrdinů a jejich prostředí, až nakonec „zaostří“ na detaily, jako jsou prvky oblečení, které na stránce skládá do podoby ilustrovaných „info boxů“. Vizuální ucelenost každé kapitoly podtrhuje užití jedné dominantní barvy, jež ladí atmosféru ilustrací a určuje i sazbu písma.

Kombinací digitální a ruční malby, užitím štětcových vstupů, válečkem utvářených ploch, kvašových barev i pastelek vytváří Kelbl výtvarné kompozice, které působí měkce (sám píše o tom, že ilustrace vyjadřují „něhu“), a přitom konkrétně, s dostatečným prokreslením figur.

Navzdory ucelenosti takového výtvarného postupu zde vidím možný problematický bod. Nejsm si jistý, zda zvolená vizuální stylizace neodradí cílovou skupinu, již mají být čtenáři ve věku od 12 let. Ambicí autora je dokonce oslovit čtenáře ještě starší, sám píše o „všech generacích narozených před rokem 1990“, ovšem obávám se, že v tomto ohledu kniha své poslání nenaplní. Ponecháme-li stranou známou nakladatelskou premisu, že neexistuje kniha „pro všechny“, bych

s ohledem na výtvarný doprovod doporučoval cílovou skupinu ještě zvážit. Řešením by mohlo být zpřístupnění knihy mladší čtenářské skupině, řekněme na úrovni prvního školního stupně, což by si ovšem samozřejmě vyžádalo další redakční a zřejmě též autorskou práci s textem. (Pokud by naopak chtěl autor oslovit starší cílovou skupinu, doporučuji se seznámit třeba s publikací *The Art of Drag* z produkce britského nakladatelství Nobrow, jejíž vizuální stylizace je opulentně výtvarná, a přitom „dospělá“.)

Ostatně diplomant sám toto ani nevyklučuje a připouští, že některé pasáže by si zasloužily větší autorskou péči. Znáť je to například na příliš „rychlé“ dvoustránce Mezipatra, ale i na oddílu Nová scéna, který je naplněn pouze jednou kapitolou, nadto slibující samostatný portrét drag queen Divine, jež je však zmíněna pouze jako jedna z mnoha aktérek pojednání.

Silnější dramaturgické vedení výkladu by pak prospělo i knize v obecnějším rámci. Pokud by se podařilo traktovat jednotlivé historické epizody za sebou tak, aby mezi nimi vyniklo narativní pouto a nezůstávaly pouhými střípky v mozaice, jistě by i závěrečná pointa promítnutá do věty „A kdo jsi ty?“ měla adekvátnější zasazení.

Dále zvláště upozorňuji na potřebu ještě dobře promyslet název knihy. Ten stávající, totiž *They, them*, vychází z autorova nápadu odkázat na americkou tradici emancipačního hnutí (a nepostrádá v tomto smyslu jistou logiku). Nicméně anglický titul se pro české, navíc dětské čtenáře nejeví jako vhodný. Důrazně bych doporučil volit pojmenování české, vyjadřující poetičnost i odvahu, což jsou ostatně kvality, kterými by kniha měla působit.

Na závěr ještě poznámka k typografickému řešení. Užití organického, „zvlněného“ písma PicNic v nadpisech sice ladí s měkkostí ilustrací, v případě cizích jmen či pojmů však ztěžuje srozumitelnost.

Všechny tyto poznámky by však neměly zastřít či umenšit kvalitu a péči, kterou Kelbl své práci dal. Z nakladatelské praxe vím, že dobrá kniha je výsledkem nejen výborného autorského výkonu, ale i dalšího redakčního vedení, což v případě dětských ilustrovaných knih platí dvojnásob.

3. Vyjádření o plagiátorství

Hodnotitel zde uvede informaci, zda je z jeho pohledu předkládané dílo plagiátem. Za plagiátorství je obecně považováno nepřipustné, nedovolené napodobení jiného uměleckého díla, nebo designu, bez udání vzoru, nebo autora, s cílem zmocnit se cizí práce a vydávat ji za vlastní. Pokud hodnotitel soudí, že je dílo plagiátem, své hodnocení zdůvodní.

Nejsou mi známy žádné okolnosti, které by nasvědčovaly, že je dílo plagiátem, a to ani z výtvarného hlediska (což je vzhledem k užití metodě prakticky nemožné), ani z hlediska textového výkladu.

4. Navrhovaná známka a případný komentář

Navrhovaná známka má podobu: výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl. V případě, že hodnotitel váhá mezi dvěma stupni hodnocení, může uvést oba a doplnit návrh vysvětlujícím komentářem, popřípadě stanovením podmínek (zodpovězení otázky, doplnění skicovného materiálu, atd.).

Předloženou práci navrhuji hodnotit známkou ***výborně***.

V Praze 19/5/2022

Datum:

Podpis: Mgr. Jakub Sedláček

Tisk oboustranný